

Inventering gällande fågelförekomst på Stentjärnsmyran, Ljustorp och Nybyggarsmyran i Liden, Medelpad

Delrapport 5, som avser år 2025

Rapporten är sammanställd av Ingemar Marklund och Bengt Allberg

Sammanfattning

SCA skog (SCA) och BirdLife Medelpad (BLM) har i tre-åriga samarbetsavtal med start 2019 - 2021, 2022 – 2024 och förlängt 2025 - 2027 bland annat kommit överens om att stimulera fågellivet på två myrar, i Medelpad Stentjärnsmyran i Ljustorp och med Nybyggarsmyran i Liden som referensmyr

Denna rapport avser *femte* årsrapporten gällande inventeringar och restaurering av en myr i norra Medelpad. År 2024 inventerades myrarna inte.

Myrarna är belägna väster om Stor-Laxsjön i Ljustorp på en höjd av cirka 370 meter över havet.

Myrarna har varit dikade sedan 1930-talet. SCA är markägare.

SCA har utfört restaureringsåtgärder på Stentjärnsmyran under hösten 2021 med fortsättning på "sidomyrar" under 2022. De åtgärder som gjorts är dämning av utflödet från södra delen av myren mot avvattningsbäcken (Stentjärnsbäcken) samt igenläggning av diken på sidomyrar. Dessutom har ensamstående småträd avverkat på västra sidan av Stentjärnsbäcken. Cirka 20-30 centimeters höjning av vattennivån har bedömts som lämplig. En uppfattning av inventerarna är att Stentjärnsmyran blivit generellt blötare sedan starten av inventeringarna.

BLM svarar för inventering av myrarna.

Rapporten redovisar metoden och resultatet av fågelförekomsten vid inventeringarna.

Bedömningen efter årets inventeringar är att vi försiktigt kan skönja positiva förändringar jämfört med de inventeringar som gjordes de första åren.

Bakgrund och syfte

Markavvattning i form av utdikning har skett i Sverige i en mycket stor omfattning sedan mitten av 1850 – talet. Anledningarna till dikning har varierat i landet men har främst varit att skapa odlingsmark, myrslåtter samt öka skogstillväxten i sumpskogar. Konsekvenserna för fågellivet har varit att fågelarter som häckar i och vid fuktiga myrar som vadare och änder antas ha minskat. Sannolikt har utdikningen även en stor påverkan på grundvattennivåerna i landet men dessa konsekvenser studeras inte i detta projekt.

Syftet med projektet är att se om åtgärderna för att stoppa upp avrinningen från myrarna och skapa större och under sommaren bestående vattenspeglar ger en positiv effekt på fågellivet främst avseende vadarfåglar och andfåglar.

De aktuella myrarna består av tuvor av lågväxande gräs och starr, genomflutna av små långsamt flytande bäckar samt på våren några smärre vattensamlingar. På vissa ställen på myrarna växer det glest med små tallar.

Att Stentjärnsmyran och Nybyggarsmyran valts för projektet beror på att de är belägna på ömse sidor om en skogsbilväg vilket gör åtkomsten till myrarna relativt enkel. Myrarna har utsatts för omfattande dikning samt att genom sina storlekar och vattenförekomst bedöms ha potential att svara mot restaureringsåtgärder.

Vid samverkansmöten har diskuterats att även dämna på Nybyggarsmyran för att med Stentjärnsmyran få ett än större sammanhängande blött myrområde.

Metod

Fågelinventering har i år utförts vid ett tillfälle av två huvudinventerare Ingemar Marklund och Bengt Allberg. Thomas Olsson och Marie Thyr deltog vid uppsättningen av ljudboxarna. Stentjärnsmyrans storlek gjorde att vi delade in myren i 4 områden vid de tidigare inventeringarna, se karta sidan 6. Åren 2022 - 23 inventerades inte myren mellan Sotarmyran och Söråsen (område 2). Nybyggarsmyran har inventerats som ett område.

De datum för inventeringarna som valts (samtliga år) har gjorts utifrån förväntat uppträdande (spel) av presumtiva arter samt väderförhållandet vid inventeringstillfället. Vinden vid inventeringstillfällena har varit svag eller måttlig och uppehåll (ej regn). Det omvända förhållandet dämpar fåglarnas spelaktivitet och påverkar inventeringsresultatet negativt. Vattennivån på myren bedöms inte ha ökat sedan inventeringsåret 2023.

Inventeringarna har i år genomförts följande datum:

2025-06-17 Stentjärnsmyran. Inventeringen genomfördes från gryning och tills hela myren var genomgången/inventerad vilket har tagit cirka tre timmar.

2025-05-30 – 06-17 Stentjärnsmyran med ljudbox 23.00 – 06.00

Inventeringsmetodiken betecknas som *häckfågeltaxering* av aktuella arter.

Inventeringen har utgått från de standardiserade inventeringar som utgår från Lunds universitet på uppdrag av Naturvårdsverket. För mer info om inventeringsmetodik se:

www.fageltaxering.lu.se/inventera/metoder.

2025 prövade vi att använda ny teknik i form av passiva ljudinspelningar med ljudbox vilket gav spännande resultat. Boxarna satt uppe mellan 30 maj och 17 juni. Ljudboxen heter [Song Meter Mini 2](#) och analysprogramvaran heter [Chirpity](#). Vi spelade in 175 ljudfiler mellan 23.00 24/5 till 06.00 17/6, totalt 25,8 GB data (lagringsmängd för samtliga filer). Analysprogrammet ger förslag på artbestämning men man måste gå igenom och lyssna på ljudfilerna för att kunna konfirmera bestämningen. Genom att använda ljudboxar kan man täcka av en väsentligt större del av dygnet samt under flera dagar. Batterierna i boxen räcker cirka 14 dagar vid inställning på en inspelningstid av 6 timmar per dygn.

Analysen av ljudinspelningen i ljudboxen gjordes av Bengt Allberg och Ingemar Marklund med Thomas Olsson som "datatekniker". Några svårbestämda läten har skickats till Johan Södercrantz för konsultation.

Resultat/bedömning av häckande fåglar av de artfamiljer som omfattas av inventeringen

Bedömningen efter årets inventeringar är att vi försiktigt kan skönja positiva förändringar jämfört med de inventeringar som gjordes de första åren. Detta avser de våtmarksfåglar som främst kan antas gynnas av en ökad vattenvolym och igensättning av diken.

Bedömningen görs utifrån häckningskriterierna i rapportsystemet Artportalen. (Se artportalen.se) Kriterierna är graderade från 1 – 20 där 1 står för den lägsta sannolikheten för häckning (observation i lämplig häckmiljö) och 20 som står för konstaterad häckning med flygga ungar. Se alla häckningskriterier nedan sidan 4.

Resultaten av inventeringarna är nedan redovisade var för sig och är sammanslagna i en tabell per myr.

M = hane

F = hona

P = pull (ungar)

L = passiv ljudinspelning

Stentjärnsmyran	Antal ex	Kriterie	Område 1	Område 3	Område 4
Enkelbeckasin	1	2	x		
Enkelbeckasin	2	2		x	
Enkelbeckasin	1	2			x
Tofsvipa	3	7		x	
Tofsvipa	2	7			x
Ljungpipare	4	7	x		
Ljungpipare	2	4		x	
Ljungpipare	2	4			x
Skogssnäppa	1	2	x		
Grönbena	4	7	x		
Grönbena	1	7		x	
Grönbena	1	7			x
Kricka	1F 4P	20	x		
Gräsand	1	4			
Vattenrall	1L	4	x		
Rörhöna	1L	2	x		

Kommentar

2 nya intressanta våtmarksarter har noterats förekomma på myren nämligen vattenrall och rörhöna. Vattenrall kan ha förbisetts vid tidigare inventeringar då den är mycket svårupptäkt och spelar nattetid. Ljudupptagningen av vattenrall skedde under 3 veckor så vår bedömning är att vattenrall gjort häckningsförsök.

Rörhöna kan eventuellt ha gjort etableringsförsök.

Ljungpipare - vår bedömning är att det rör sig om minst 3 troligen 4 häckande par på myren samma som föregående år. Ett par ljungpipare har tillkommit på område 4.

Vi bedömer att fågelfaunan påverkats positivt för de aktuella arterna/familjerna. Naturliga/årsvisa variationer förekommer men trenden verkar vara positiv.

Till skillnad från föregående år har några av de aktuella arterna noterats detta år på område 4, ljungpipare, grönbena och tofsvipa.

Övriga intressanta observationer detta år

Sävsparv, buskskvätta, dalripa, smålom (överflygande), storspov (Nybyggarsmyran), gluttsnäppa (ljudupptagning), tallbit (ljudupptagning)

Dalripa - Ljudupptagning visar att dalripa spelar och sannolikt häckar i anslutning till myren.

Smålom - Ljudupptagning (troligen överflygande, kanske rastande). En art som vi haft i åtanke att den skulle kunna etablera sig på myren.

Storspov – häckar på Nybyggarsmyran

Tallbit - Ljudupptagning– troligen överflygande

Gulärta 10 par detta år. Gulärta häckar i Norrlands inland på rätt torra myrar. Bedömningen är att gulärta inte påverkats negativt vilket vi inledningsvis bedömde vid projektets inledning att det fanns risk för.

Orre – orrspele förekommer kontinuerligt på myren

Referensmyren Nybyggarsmyran

I år satsade vi på ljudbox som inventeringsmetod på Nybyggarsmyran. Tyvärr fungerade inte tekniken så resultaten uteblev helt detta år.

Häckningskriterier

- 20 Bo ägg/ungar
- 19 Bo hörda ungar
- 18 Misslyckad häckning
- 17 Ruvande
- 16 Äggskal
- 15 Föda åt ungar
- 14 Bär exkrementssäck
- 13 Besöker bebott bo
- 12 Pulli/nyligen flygga ungar
- 11 Nyligen använt bo
- 10 Avledningsbeteende
- 9 Bobygge
- 8 Ruvfläckar
- 7 Upprörd varnande
- 6 Bobesök
- 5 Parning/parningsceremonier
- 4 Permanent revir
- 3 Par i lämplig biotop
- 2 Spel sång
- 1 Observerad i lämplig biotop

Fågelmyrar i Västernorrlands län Länsstyrelsen i Västernorrland 1980

(Inventerare Per Simonsson och Mats Dynesius)

Länsstyrelsen inventerade ett antal myrar 1980 bland annat med tanke på fågelförekomsten. Att de av oss valda myrarna var intressanta, kända och inventerade av länsstyrelsen redan 1980 anser vi styrker myrarnas dignitet. Fågelförekomsten rapporterades i 2019 års rapport.

Stentjärnsmyran taget från norr mot söder

Foto: Bengt Allberg

Dämningen Stentjärnsmyran

Foto: Bengt Allberg

Nybyggarsmyran sedd från söder mot norr

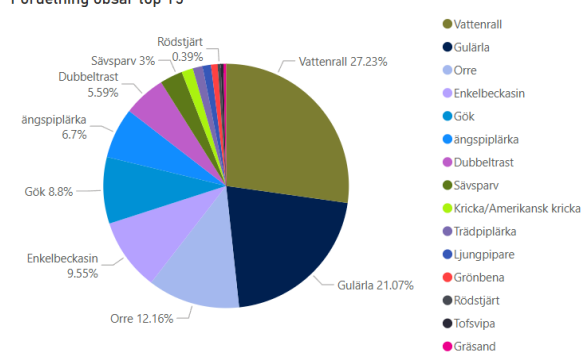
Foto: Bengt Allberg

Ljudupptagningar på Stentjärnsmyran

Obsar period

Art	Antal obsar	Trolighet	Första obs	Sista obs
Björktrast	36	100.00%	5/28/2025 5:32:05 AM	6/15/2025 5:56:35 AM
Dalripa	58	100.00%	5/26/2025 12:08:29 AM	6/14/2025 4:31:17 AM
Grönbenä	520	100.00%	5/24/2025 11:18:18 PM	6/17/2025 5:46:47 AM
Kricka/Amerikansk kricka	901	100.00%	5/24/2025 11:01:18 PM	6/17/2025 2:03:47 AM
Orre	7238	100.00%	5/24/2025 11:01:48 PM	6/15/2025 4:37:50 AM
Smålom	17	100.00%	5/26/2025 5:32:14 AM	6/10/2025 5:55:20 AM
Tofsvipa	222	100.00%	5/25/2025 4:57:56 AM	6/15/2025 5:51:35 AM
Vattenrall	16215	100.00%	5/25/2025 11:53:12 PM	6/17/2025 5:47:47 AM
ängsbiplärka	3991	99.90%	5/25/2025 2:54:11 AM	6/17/2025 5:59:53 AM
Buskskvätta	116	99.90%	5/25/2025 11:58:06 PM	6/9/2025 5:07:56 AM
Dubbeltrast	3331	99.90%	5/25/2025 3:02:05 AM	6/17/2025 5:34:53 AM
Gök	5242	99.90%	5/25/2025 2:46:20 AM	6/17/2025 1:57:17 AM
Gulärta	12547	99.90%	5/25/2025 2:34:20 AM	6/17/2025 5:59:23 AM
Trana	34	99.90%	5/25/2025 12:03:41 AM	6/14/2025 4:08:29 AM
Ljungpipare	661	99.80%	5/25/2025 12:21:17 AM	6/17/2025 5:56:02 AM
Rödstart	231	99.80%	5/29/2025 11:10:18 PM	6/7/2025 2:29:26 AM
Skogssnäppa	55	99.80%	5/27/2025 5:38:32 AM	6/15/2025 3:51:53 AM
Småspov	13	99.80%	5/29/2025 1:07:35 AM	6/4/2025 5:50:32 AM
Spillkräka	56	99.80%	5/26/2025 3:56:53 AM	6/16/2025 1:41:02 AM
Törnskata	60	99.80%	5/29/2025 5:03:26 AM	6/1/2025 5:13:44 AM
Enkelbeckasin	5685	99.70%	5/24/2025 11:00:33 PM	6/17/2025 5:38:20 AM
Knipa	22	99.70%	5/26/2025 12:10:47 AM	6/11/2025 5:35:38 AM
Sångsvan	65	99.50%	5/29/2025 11:02:30 PM	6/13/2025 1:19:56 AM
Trädpiplärka	766	99.50%	5/25/2025 3:02:56 AM	6/17/2025 5:51:32 AM
Tallbit	113	99.20%	5/25/2025 1:34:41 AM	6/17/2025 1:02:05 AM
Gluttsnäppa	149	99.10%	5/24/2025 11:17:21 PM	6/17/2025 2:04:32 AM
Grönsiska	12	97.90%	5/27/2025 5:31:26 AM	6/12/2025 4:55:59 AM
Sävsparv	1789	97.60%	5/25/2025 2:40:05 AM	6/17/2025 5:55:14 AM
Strandskata	10	97.60%	5/31/2025 11:23:48 PM	6/16/2025 11:46:24 PM
Fiskmås	2	97.20%	6/3/2025 5:41:05 AM	6/3/2025 5:41:11 AM
Gräsand	205	97.10%	5/26/2025 11:09:00 PM	6/16/2025 5:37:38 AM
Ungspov	12	96.50%	5/27/2025 12:26:44 AM	6/17/2025 3:20:30 AM

Fördelning obsar top 15

Kommentar

Ljudupptagning måste så gott som alltid kontrolleras för att kunna verifieras. Vissa läten kan vara mycket svårtydda